

Funktionshindersfrågor

Sammanfattning

I betänkandet behandlas ca 30 motionsyrkanden som rör funktionshindersfrågor från den allmänna motionstiden 2014/15. Motionerna handlar bl.a. om bedömningen av grundläggande behov och regelverket kring personlig assistans, sysselsättning och daglig verksamhet för personer med funktionsnedsättning, bilstöd, omprövning av personlig assistans och frågor relaterade till lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade.

Utskottet avstyrker samtliga motionsyrkanden, främst på grund av pågående arbete på området.

I betänkandet finns elva reservationer (SD, C, V, FP) och ett särskilt yttrande (KD).

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	6
Utskottets överväganden	7
Funktionshinderspolitikens inriktning	7
Stöd till personer med funktionsnedsättning	13
Glasögon till barn	27
Reservationer	29
1. Kvalitetssäkring och kompetensutveckling, punkt 3 (V)	29
2. Personlig assistans, punkt 6 (SD)	29
3. Personlig assistans, punkt 6 (C)	30
4. Personlig assistans, punkt 6 (FP)	30
5. Ledsagning, råd och stöd m.m., punkt 7 (SD)	31
6. Boende enligt LSS, punkt 8 (FP)	31
7. Omprövning av beslut om personlig assistans, punkt 9 (SD)	32
8. Omprövning av beslut om personlig assistans, punkt 9 (C)	32
9. Daglig verksamhet och sysselsättning, punkt 11 (V)	33
10. Hjälpmedel, punkt 12 (SD, FP)	33
11. Hjälpmedel, punkt 12 (V)	34
Särskilt yttrande	35
Glasögon för barn, punkt 13 (KD)	35
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	36
Motioner från allmänna motionstiden 2014/15	36

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning

Riksdagen avslår motion
2014/15:1695 av Désirée Pethrus (KD).

2. Dold funktionsnedsättning och tillgänglighet

Riksdagen avslår motionerna
2014/15:939 av Adnan Dibrani (S),
2014/15:2500 av Eva Lohman (M) och
2014/15:2991 av Annika Eclund (KD) yrkande 3.

3. Kvalitetssäkring och kompetensutveckling

Riksdagen avslår motionerna
2014/15:254 av Maj Karlsson m.fl. (V) yrkande 1 och
2014/15:361 av Lotta Finstorp (M).

Reservation 1 (V)

4. Familjer med funktionsnedsättning

Riksdagen avslår motion
2014/15:949 av Shadiye Heydari (S) yrkandena 1–3.

5. LSS som rättighetslag

Riksdagen avslår motion
2014/15:2991 av Annika Eclund (KD) yrkande 1.

6. Personlig assistans

Riksdagen avslår motionerna
2014/15:1143 av Monica Haider och Tomas Eneroth (S),
2014/15:1614 av Bengt Eliasson (FP),
2014/15:2103 av Carina Herrstedt (SD) och
2014/15:2452 av Anders W Jonsson (C) yrkandena 1 och 3.

Reservation 2 (SD)

Reservation 3 (C)

Reservation 4 (FP)

7. Ledsagning, råd och stöd m.m.

Riksdagen avslår motionerna
2014/15:251 av Per Ramhorn (SD),
2014/15:770 av Shadiye Heydari (S) och
2014/15:1866 av Penilla Gunther (KD).

Reservation 5 (SD)

8. Boende enligt LSS

Riksdagen avslår motionerna
2014/15:791 av Emma Carlsson Löfdahl (FP) och
2014/15:1869 av Penilla Gunther (KD).

Reservation 6 (FP)

9. Omprövning av beslut om personlig assistans

Riksdagen avslår motionerna
2014/15:2452 av Anders W Jonsson (C) yrkande 2 och
2014/15:2917 av Hanna Wigh (SD).

Reservation 7 (SD)

Reservation 8 (C)

10. Bilstöd

Riksdagen avslår motion
2014/15:1864 av Penilla Gunther (KD).

11. Daglig verksamhet och sysselsättning

Riksdagen avslår motionerna
2014/15:254 av Maj Karlsson m.fl. (V) yrkande 2,
2014/15:993 av Kerstin Nilsson (S),
2014/15:1154 av Tomas Eneroth och Monica Haider (S) och
2014/15:2421 av Finn Bengtsson (M).

Reservation 9 (V)

12. Hjälpmedel

Riksdagen avslår motionerna
2014/15:254 av Maj Karlsson m.fl. (V) yrkande 3,
2014/15:992 av Kerstin Nilsson (S) och
2014/15:1048 av Bengt Eliasson och Barbro Westerholm (FP).

Reservation 10 (SD, FP)

Reservation 11 (V)

13. Glasögon för barn

Riksdagen avslår motionerna
2014/15:2043 av Isak From m.fl. (S),
2014/15:2052 av Ann-Christin Ahlberg och Petter Löberg (S) och
2014/15:2102 av Carina Herrstedt (SD).

Stockholm den 16 april 2015

På socialutskottets vägnar

Emma Henriksson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Emma Henriksson (KD), Veronica Palm (S), Cecilia Widegren (M), Catharina Bråkenhielm (S), Finn Bengtsson (M), Mikael Dahlqvist (S), Anders W Jonsson (C), Jan Lindholm (MP), Amir Adan (M), Kristina Nilsson (S), Barbro Westerholm (FP), Hans Hoff (S), Yasmine Larsson (S), Sofia Fölster (M), Christina Östberg (SD), Maj Karlsson (V) och Carina Herrstedt (SD).

Redogörelse för ärendet

I betänkandet behandlas ca 30 motionsyrkanden som rör funktionshindersfrågor från den allmänna motionstiden 2014/15.

Inspektionen för socialförsäkringen presenterade sin verksamhet vid utskottssammanträdet den 12 februari 2015. Bland annat presenterades rapporterna 2014:19 Assistansersättning och kommunala stöd till personer med funktionsnedsättning och 2014:23 Kommunernas kostnader för assistansverksamhet.

En förteckning över behandlade förslag finns i bilagan.

Utskottets överväganden

Funktionshinderspolitikens inriktning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning, om tillgänglighet, kvalitetssäkring och kompetensutveckling, om dold funktionsnedsättning och om stöd till familjer med funktionsnedsättning.

Jämför reservation 1 (V).

Motionerna

FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning m.m.

Désirée Pethrus (KD) begär i motion 2014/15:1695 ett tillkännagivande om vikten av att förändra synen på personer med funktionsnedsättning genom att se dem som medborgare och inte som patienter. Funktionshinderspolitiken måste utgå från FN-konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Det krävs bl.a. ökad kunskap och kompetens om FN-konventionen för att förändra värderingarna i samhället.

Tillgänglighet

I motion 2014/15:939 av Adnan Dibrani (S) begärs ett tillkännagivande om tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning. Enligt motionären krävs det nya riktlinjer för hur service och tjänster som sköts genom ny teknik ska göras tillgängliga även för personer med funktionsnedsättning.

Kvalitetssäkring och kompetensutveckling

Lotta Finstorp (M) begär i motion 2014/15:361 ett tillkännagivande om att kvalitetssäkra personlig assistans. För att säkerställa kvaliteten i vården borde enligt motionären kommunen erbjuda utbildning i de fall där den tilltänkta personliga assistenten saknar relevant utbildning.

Maj Karlsson m.fl. (V) begär i kommittémotion 2014/15:254 yrkande 1 ett tillkännagivande om behovet av kompetensutveckling inom funktionshindersomsorgen.

Dold funktionsnedsättning

Eva Lohman (M) begär i motion 2014/15:2500 ett tillkännagivande om att se över hur stödet till hörselinstruktörer kan bli bättre och hur hörselinstruktörerna kan nå ut till fler.

I motion 2014/15:2991 av Annika Eclund (KD) yrkande 3 begärs ett tillkännagivande om behovet av att öka kunskapen om dolda funktionsnedsättningar.

Familjer med funktionsnedsättning

Shadiye Heydari (S) begär i motion 2014/15:949 yrkande 1 ett tillkännagivande om att barn som har föräldrar med funktionsvariationer, som är i behov av bistånd, bidrag, insatser och stöd för att kunna utföra omvårdnad och fullgöra sitt lagstadgade föräldraansvar, ska ha samma rätt som alla andra barn. I yrkande 2 begärs ett tillkännagivande om att dessa föräldrar ska ha samma rätt, skyldighet och möjlighet som andra föräldrar har. Vidare begärs ett tillkännagivande om att barns rätt till omvårdnad av föräldrar med funktionsvariationer skrivs in i de lagar som reglerar bistånd, bidrag, insatser och stöd (yrkande 3).

Bakgrund

FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning

FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning undertecknades av Sverige den 30 mars 2007. Samma dag undertecknade Sverige även ett fakultativt protokoll till konventionen som innebär att den som anser att hans eller hennes rättigheter är kränkta har möjlighet att klaga till en övervakningskommitté. Konventionen och protokollet trädde i kraft den 3 maj 2008, och för Sveriges del trädde den i kraft den 14 januari 2009. Detta kunde ske utan ändringar i gällande lagstiftning (prop. 2008/09:28, bet. 2008/09:SoU3, rskr. 2008/09:38).

Enligt artikel 35.1 i konventionen ska varje konventionsstat lämna en fullständig rapport om de åtgärder som den vidtagit för att verkställa sina skyldigheter enligt konventionen inom två år efter konventionens ikraftträdande för konventionsstaten i fråga. Sveriges första rapport om hur Sverige efterlever konventionen överlämnades i januari 2011 till kommittén för konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning (Socialdepartementet, protokoll den 31 januari 2011, 19 §). Syftet med rapporten är att beskriva hur mänskliga rättigheter främjas och skyddas i Sverige med fokus på personer med funktionsnedsättning. I rapporten redogörs för de åtgärder som vidtagits och för de utmaningar som identifierats i regeringens genomgång för att klargöra hur svensk lagstiftning och övriga förhållanden i Sverige ställer sig till konventionen.

Av budgetpropositionen för 2015 framgår bl.a. följande. Sveriges första rapport har tagits upp för granskning (en s.k. dialog) vid kommitténs elfte session den 31 mars–1 april 2014. Efter genomförd dialog beslutade kommittén om sina rekommendationer (Concluding Observations) till Sverige (United Nations Convention on the Rights of Persons with Disabilities,

CRPD/C/SWE/CO/1), bl.a. att Sverige bör ta fram en strategi för att öka allmänhetens kunskap om olika funktionsnedsättningar samt att särskilda program bör inrättas i samråd med funktionshindersorganisationerna för att öka medvetenheten om konventionen bland anställda inom den offentliga sektorn. Enligt kommittén bör Sverige också regelbundet och kontinuerligt genomföra nationella kampanjer och andra utbildningsinsatser riktade till offentliga tjänstemän och privata aktörer för att sprida innehållet i konventionen. Regeringen avser att bereda kommitténs synpunkter och sprida dem brett inom olika delar av samhället, vilket också är i enlighet med kommitténs rekommendationer. Vidare planeras ett särskilt informationsprojekt om konventionen och kommitténs rekommendationer.

Nationell handlingsplan

Av budgetpropositionen för 2015 framgår bl.a. att grunden för det funktionshinderspolitiska arbetet har lagts i den nationella handlingsplanen för handikappolitiken: Från patient till medborgare – en nationell handlingsplan för handikappolitiken (prop. 1999/2000:79).

Strategi för genomförande av funktionshinderspolitiken

De nationella mål för funktionshinderspolitiken som beslutats av riksdagen är

- en samhällsgemenskap med mångfald som grund
- att samhället utformas så att människor med funktionsnedsättning i alla åldrar blir fullt delaktiga i samhällslivet
- jämlikhet i levnadsvillkor för flickor och pojkar, kvinnor och män med funktionsnedsättning.

Regeringen anger i budgetpropositionen för 2015 att arbetet med funktionshinderspolitiken i Sverige ses som en del av arbetet med att förverkliga FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning.

För att förtydliga de övergripande funktionshinderspolitiska målen har regeringen fastställt inriktningsmål inom nio prioriterade områden: arbetsmarknadspolitiken, socialpolitiken, utbildningspolitiken, transportpolitiken, it-politiken, ökad fysisk tillgänglighet, rättsväsendet, folkhälsopolitiken samt kultur, medier och idrott. Utifrån dessa inriktningsmål har sedan 22 myndigheter som är strategiska för funktionshinderspolitiken formulerat delmål inom sina respektive verksamhetsområden för 2011–2016 och redovisat hur målen ska följas upp.

Uppföljning m.m.

Genom att utveckla ett uppföljningssystem ska enligt regeringen kunskaperna öka om såväl effekterna av de åtgärder som vidtas i strategin som levnadsförhållandena för flickor och pojkar, kvinnor och män med funktionsnedsättning. Uppföljningen ska ge underlag för att mer långsiktigt bedöma utvecklingen av funktionshinderspolitiken i förhållande till de nationella målen samt

ge underlag för rapportering enligt FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning.

Regeringen uppger i budgetpropositionen för 2015 att Myndigheten för delaktighet (MFD) i sin rapport Hur är läget 2014? bedömer att takten i förändringsarbetet är för låg i förhållande till de inriktningsmål och delmål som beslutats i strategin för funktionshinderspolitiken. Endast Folkhälso-myndigheten och Arbetsmiljöverket ser ut att kunna uppnå sina delmål med nuvarande tempo. Myndigheternas återrapportering har förbättrats sedan den första lägesrapporten 2012, men trots detta är det svårt att bedöma utvecklingen mot vissa delmål. Fler insatser måste initieras och genomföras.

Allmänt sett går dock utvecklingen enligt regeringen ännu för långsamt i förhållande till de inriktningsmål och delmål som slagits fast i strategin för funktionshinderspolitiken. Ytterligare ansträngningar behöver göras på många områden. De strategiska myndigheterna behöver vidta åtgärder för att de delmål som de har satt upp ska kunna uppnås. Även kommuner och landsting, som har en viktig roll i genomförandet av målen för funktionshinderspolitiken, behöver utveckla sina insatser.

Stöd till familjer med funktionsnedsättning

I budgetpropositionen för 2015 anges det att MFD i sin lägesrapport bl.a. konstaterar att det saknas kunskap om levnadsvillkoren för barn med funktionsnedsättning. Överlag är levnadsvillkoren sämre för kvinnor med funktionsnedsättning, och särskilt gäller detta för kvinnor med funktionsnedsättning som är utrikes födda. Kvinnor med funktionsnedsättning har sämre ekonomi än män med funktionsnedsättning. MFD betonar i rapporten vikten av att funktionshinderspolitiken bedrivs ur ett barn-, mångfalds- och genusperspektiv.

Socialstyrelsen fick under sommaren 2013 i uppdrag att utforma och sprida information anpassad till barn, unga och föräldrar som tydliggör vad socialtjänsten ska erbjuda barn och unga i behov av stöd eller skydd. I uppdraget ingår även att på lokal nivå underlätta för och stimulera kommunerna till att utveckla och tillgängliggöra sin information för barn och unga. Barnombuds-mannen ska bistå Socialstyrelsen vid genomförandet av uppdraget genom att ansvara för att barn och unga involveras i uppdraget. Socialstyrelsen ska slutredovisa uppdraget till Regeringskansliet (Socialdepartementet) senast den 1 december 2015.

Regeringen och Sveriges Kommuner och Landsting har träffat en överenskommelse om stöd till en evidensbaserad praktik för god kvalitet inom socialtjänsten 2015.

Socialstyrelsen har också sammanställt en handbok för rättstillämpning vid handläggning och utförande av LSS-insatser, Stöd till barn och unga med funktionsnedsättning, som uppdaterades i mars 2014.

Alla barn har rätt att uttrycka sina åsikter i frågor som rör dem. Rätten att komma till tals framgår av konventionen om rättigheter för personer med

funktionsnedsättning, barnkonventionen och bestämmelser i bl.a. socialtjänstlagen (20014:453) och lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, förkortad LSS. Olika undersökningar från bl.a. Handisam (numera MFD) visar dock att förutsättningarna för att barn med funktionsnedsättning ska få uttrycka sina åsikter i frågor som berör dem måste förbättras.

Regeringen anser enligt budgetpropositionen för 2015 att det är särskilt angeläget att alla verksamheter som möter barn tar särskild hänsyn till de behov och förutsättningar att komma till tals som barn med funktionsnedsättning kan ha. Det är därför viktigt att dessa verksamheter utvecklar kunskap och metoder för att alla barn oavsett funktionsförmåga ska kunna komma till tals.

Bristande tillgänglighet

Enligt regeringens budgetproposition för 2015 är lagändringen som innebär att bristande tillgänglighet nu är en ny form av diskriminering ett viktigt steg mot målet att skapa ett samhälle som är tillgängligt för alla och för att bekämpa diskriminering av kvinnor och män med funktionsnedsättning. Hinder för människors delaktighet i samhället ska rivas. Det är en fråga om jämlikhet och rättvisa. Kvinnor och män med funktionsnedsättning ska ha möjlighet att verka i vardagen på lika villkor vad gäller delaktighet och tillgänglighet. Funktionshinderspolitiken omfattar de sektorsövergripande insatser som syftar till att identifiera och undanröja hinder för full delaktighet i samhällslivet och jämlikhet i levnadsvillkor för flickor och pojkar, kvinnor och män med funktionsnedsättning samt insatser för att förebygga och bekämpa diskriminering.

Regeringen uppger vidare i budgetpropositionen att den avser att se över hur diskrimineringslagens skydd mot bristande tillgänglighet kan stärkas ytterligare.

Kvalitetssäkring och kompetensutveckling

Verksamhet som bedrivs enligt LSS ska bl.a. vara av god kvalitet och bedrivas i samarbete med andra berörda samhällsorgan och myndigheter. Kvaliteten i verksamheten ska systematiskt och fortlöpande utvecklas och säkras, vilket den eller de nämnder som kommunfullmäktige har utsett som ansvariga för frågan, ska se till. Kommuner och landsting ska, genom avtal och tillsynsansvar säkerställa att kravet på god kvalitet uppfylls och att det finns system för fortlöpande säkring och utveckling av kvaliteten, även för enskild verksamhet. För verksamheten ska det enligt LSS finnas den personal som behövs för att ett gott stöd och en god service och omvårdnad ska kunna ges. Personalen ska ha den utbildning och erfarenhet som kan krävas för varje specifik uppgift. I budgetpropositionen för 2015 uppger regeringen att Socialstyrelsen har i uppdrag att upphandla en utbildning för handläggare som prövar ärenden enligt LSS. Utbildningen ska vila på vetenskaplig grund och beprövad

erfarenhet. Utbildningen ska omfatta 7,5 högskolepoäng med tonvikt på den allmänna inriktningen i LSS samt konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Socialstyrelsen ska lämna en lägesrapport den 1 november varje år. Vidare uppger regeringen att Försäkringskassan har redovisat åtgärder för att säkerställa en bättre kontroll och en mer rättssäker hantering av assistansersättningen, vilket även inkluderar förslag på lagändringar.

Tidigare behandling

Motionsyrkanden om FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning behandlades av utskottet i betänkande 2013/14:SoU7 Funktionshindersfrågor. Utskottet noterade att Sveriges rapport om åtgärder som vidtagits för att verkställa sina skyldigheter enligt konventionen (som lämnades 2011) inom kort skulle granskas av kommittén för rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Därför saknade utskottet anledning att fatta beslut om något initiativ, och motionerna avstyrktes.

Motionsyrkanden om funktionshinderspolitikens inriktning behandlades också av utskottet i betänkande 2013/14:SoU7. Utskottet konstaterade då att regeringen har vidtagit flera åtgärder på området. Bland annat hade 22 strategiska myndigheter fått i uppdrag att arbeta i enlighet med föreslagna delmål, och dåvarande Handisam (numera MFD) hade i uppdrag att utveckla ett sammanhållet system för att beskriva, följa upp och analysera utvecklingen och genomslaget av funktionshinderspolitiken. Utskottet fann med hänsyn till pågående arbete inte anledning att ta något initiativ, och motionerna avstyrktes.

Även motionsyrkanden om tillgänglighet behandlades av utskottet i betänkande 2013/14:SoU7. Med hänsyn till regeringens aviserade proposition Bristande tillgänglighet som en form av diskriminering avstyrktes motionerna.

Motionsyrkanden om kvalitetssäkring av personliga assistenter behandlades senast förenklat i betänkande 2013/14:SoU7. Liknande motionsyrkanden behandlades också i betänkande 2010/11:SoU11 Funktionshindersfrågor. Utskottet hänvisade då till de förbättringar som beslutats med anledning av proposition 2009/10:176 Personlig assistans och andra insatser – åtgärder för ökad kvalitet och trygghet, och ansåg att riksdagen inte borde ta något initiativ och avstyrkte motionen.

Även motionsyrkanden om dold funktionsnedsättning behandlades i betänkande 2013/14:SoU7. Utskottet delade då motionärens bedömning om behovet att öka kunskapen om dold funktionsnedsättning, men ansåg inte att riksdagen borde ta något initiativ och avstyrkte motionen.

Utskottets ställningstagande

Med anledning av FN-kommitténs rekommendationer till Sverige planerar regeringen, som redovisats ovan, ett särskilt informationsprojekt. Denna informationsinsats bör enligt regeringen kombineras med en aktiv spridning av

kunskap om lagändringarna som gäller bristande tillgänglighet som en form av diskriminering som trädde i kraft den 1 januari 2015 (prop. 2013/14:198, bet. 2013/14:AU8, rskr. 2013/14:367). Utskottet anser mot denna bakgrund inte att riksdagen bör ta något initiativ med anledning av motion 2014/15:1695 (KD). Motionen avstyrks.

Regeringen har vidare uppgett att den avser att se över hur diskrimineringslagens skydd mot bristande tillgänglighet kan stärkas ytterligare. Med hänsyn till detta anser utskottet att arbetet bör avvaktas. Motion 2014/15:939 avstyrks med det anförda.

När det gäller motionsyrkanden om kompetensutveckling och kvalitets-säkring noterar utskottet att både Socialstyrelsen och Försäkringskassan har uppdrag med koppling till utbildning av handläggare av LSS-ärenden respektive rättssäker hantering av assistansersättning. Följaktligen arbetar myndigheterna aktivt med frågan. Mot bakgrund av detta och av de regler som gäller om kvalitet, tillsyn och krav på personal anser utskottet att riksdagen inte bör ta något initiativ med anledning av motionerna 2014/15:361 (M) och 2014/15:254 (V) yrkande 1. Motionerna avstyrks.

Utskottet har som nämnts ovan tidigare tagit ställning till motioner om behovet av att öka kunskapen om dold funktionsnedsättning. Utskottet vidhåller den då redovisade uppfattningen. Motionerna 2014/15:2500 (M) och 2014/15:2991 (KD) yrkande 3 avstyrks.

När det gäller motioner om stöd till familjer med funktionsnedsättning noterar utskottet regeringens uppdrag till Socialstyrelsen att utforma och sprida information anpassad till barn, unga och föräldrar. Med hänsyn till det pågående arbetet anser utskottet att något initiativ i frågan inte är påkallat. Motion 2014/15:949 (S) yrkandena 1–3 avstyrks därför.

Stöd till personer med funktionsnedsättning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motioner om LSS som rättighetslag, personlig assistans, ledsagning, råd och stöd, boende enligt LSS, omprövning av beslut om personlig assistans, bilstöd, daglig verksamhet och sysselsättning och hjälpmedel.

Jämför reservationerna 2 (SD), 3 (C), 4 (FP), 5 (SD), 6 (FP), 7 (SD), 8 (C), 9 (V), 10 (SD, FP) och 11 (V).

Motionerna

LSS som en rättighetslag

Annika Eclund (KD) begär i motion 2014/15:2991 yrkande 1 ett tillkännagivande om att värna lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade som en rättighetslag.

Personlig assistans

I motion 2014/15:2103 av Carina Herrstedt (SD) begärs ett tillkännagivande om en förändrad tillämpning vid prövningen av rätten till personlig assistans. Bedömningen av vad som är grundläggande behov är för hård och medför att många som behöver assistans inte får det eller förlorar rätten vid omprövning av beslutet. Detta måste enligt motionären åtgärdas.

Anders W Jonsson (C) begär i motion 2014/15:2452 yrkande 1 ett tillkännagivande om att personer som är berättigade färre än 20 timmar assistans per vecka bör ges rätt att välja utförare. Långt ifrån alla kommuner erbjuder brukaren möjlighet att välja utövare, vilket enligt motionären måste ändras så att alla har samma valmöjlighet. I yrkande 3 begärs ett tillkännagivande om att säkerställa att personer som är assistansberättigade har rätt till en personlig tjänsteman på Försäkringskassan. Enligt motionären har assistansberättigade personer rätt till en personlig tjänsteman på Försäkringskassan, men det tillämpas inte alltid i praktiken, varför kravet på Försäkringskassan måste förtydligas.

Bengt Eliasson (FP) begär i motion 2014/15:1614 ett tillkännagivande om behovet av att i lag förtydliga rätten till assistansersättning för att Sverige ska leva upp till FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. En strikt tolkning av de grundläggande behoven går stick i stäv med FN-konventionen, och därför måste enligt motionären grundläggande behov definieras tydligare.

I motion 2014/15:1143 begär Monica Haider och Tomas Eneroth (båda S) ett tillkännagivande om en översyn av lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade. Enligt motionärerna har tillämpningen av lagen blivit alltmer restriktiv, och bedömningarna handlar alltmer om hur lång tid olika hjälpmoment tar, vilket medför att intentionerna med lagen inte uppfylls längre. Därför behövs en rejäl översyn av lagen och en modern lagstiftning så att alla kan delta i samhället oavsett funktionsnedsättning.

Ledsagning, råd och stöd m.m.

I motion 2014/15:251 av Per Ramhorn (SD) begärs ett tillkännagivande om gemensamma nationella riktlinjer för transport av brukare enligt LSS. Motionären anser att det är stora skillnader mellan olika kommuners regler om användande av egen bil eller brukares bil vid transport av brukare, då vissa kommuner tillåter det och vissa inte tillåter det. De olika reglerna medför ojämlikhet mellan brukare.

Penilla Gunther (KD) begär i motion 2014/15:1866 ett tillkännagivande om att insatsen råd och stöd enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade bör utvecklas. Enligt motionären varierar möjligheten att få råd och stöd av olika anledningar mellan olika landsting, vilket medför att behovet inte tillgodoses hos personerna som drabbas av olika gränsdragningar.

Shadiye Heydari (S) begär i motion 2014/15:770 ett tillkännagivande om att se över LSS och avgifterna för ledsagning för att garantera alla ett värdigt

liv. Enligt motionären varierar avgifterna för ledsagning mellan kommunerna. Många synskadade får inte ledsagning för t.ex. hjälp med matinköp för att gravt synskadade och dövblinda inte längre anses tillhöra personkrets 3.

Boende enligt LSS

I motion 2014/15:791 begär Emma Carlsson Löfdahl (FP) ett tillkännagivande om att klargöra betalningsansvaret för personer som bor i särskilda boenden enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade. Enligt motionären är det otydligt att det är hemkommunen som ska betala för hälso- och sjukvård för de som bor i särskilda boenden även om boendet ligger i en annan kommun. Detta medför onödiga diskussioner där enskilda hamnar i kläm.

Penilla Gunther (KD) begär också i motion 2014/15:1869 ett tillkännagivande om att utreda en skyldighet för kommunerna att säkerställa att ingen får merkostnader på grund av sin funktionsnedsättning till följd av hyressättningen i LSS-bostäder. Enligt motionären uppgår hyran i en gruppbostad eller en bostad med särskild service enligt LSS inte sällan till 8 000 kronor per månad. Till följd av låg sjukersättning lever många under existensminimum, även med bostadstillägg, trots att kommunen vid hyressättningen ska se till att den enskilde får behålla tillräckliga medel för sina personliga behov. Lagstiftningen behöver ses över.

Omprövning av beslut om bl.a. personlig assistans

I motion 2014/15:2917 av Hanna Wigh (SD) begärs ett tillkännagivande om att tvåårsomprövningen av assistansersättning enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade avskaffas och ersätts med individuell omprövning. Enligt motionären upplever många onödig stress i samband med omprövningen, och det vore bättre med en mer individuell och flexibel omprövningsperiod beroende på hälsotillståndets utveckling.

Anders W Jonsson (C) begär i motion 2014/15:2452 yrkande 2 att tvåårsomprövningen av assistansersättning för personer som har en oförändrad funktionsnedsättning sedan tidigare omprövning tas bort. För personer vars hälsotillstånd inte förändras bör enligt motionären systemet förenklas genom att omprövningen tas bort. Om detta begärs ett tillkännagivande.

Bilstöd

I motion 2014/15:1864 begär Penilla Gunther (KD) ett tillkännagivande om att ändra tidsgränsen för ansökan om bilstöd för personer med funktionsnedsättning och ta bort kravet på jämförbara offerter på bilar. Enligt motionären bör bilstöd kunna sökas tidigare än efter nio år eller innan bilen har gått 18 000 mil. Kravet på jämförbara offerter på lämpliga bilar är en krävande administrativ åtgärd som förutsätter att det finns bilfirmor lokalt med flera olika bilmodeller lämpliga för anpassning, och bör därför enligt motionären tas bort.

Daglig verksamhet och sysselsättning

Finn Bengtsson (M) begär i motion 2014/15:2421 ett tillkännagivande om utökat stöd för unga med fysisk funktionsnedsättning att få rätt till sysselsättning i enlighet med LSS intentioner. Personer med omfattande fysisk funktionsnedsättning får inte daglig verksamhet enligt LSS utan i stället den verksamhet som kommunen kan erbjuda. Detta bör enligt motionären ändras.

I kommittémotion 2014/15:254 av Maj Karlsson m.fl. (V) begärs i yrkande 2 ett tillkännagivande om utveckling av daglig verksamhet och sysselsättning. Motionärerna anser att den dagliga verksamheten behöver moderniseras och utvecklas för att passa fler och möjliggöra övergång till arbete med t.ex. lönebidrag.

I motion 2014/15:993 begär Kerstin Nilsson (S) ett tillkännagivande om att se över möjligheten att ge personkrets 3 enligt LSS rätt till meningsfull och utvecklande sysselsättning. Enligt motionären har de som tillhör personkrets 3 och har omfattande fysisk funktionsnedsättning inte rätt till kommunernas dagliga verksamhet men får heller inte anställning trots subventionerade anställningar. Dessa personer är en bortglömd grupp som hamnar mellan stolarna, vilket bör ändras.

Tomas Eneroth och Monica Haider (båda S) begär i motion 2014/15:1154 ett tillkännagivande om en kartläggning av habiliteringsersättningen. 80 procent av deltagarna i daglig verksamhet får habiliteringsersättning av kommunen. Enligt en rapport från 2008 låg habiliteringsersättningen då i medeltal på 34 kronor per arbetsdag. Det finns ingen sammanställning av vad som har hänt med habiliteringsersättningen sedan dess. Trots att ersättningen är en kommunal ersättning bör staten initiera en ny kartläggning för att se hur omfattningen och nivåerna har utvecklats.

Hjälpmedel

I kommittémotion 2014/15:254 yrkande 3 begär Maj Karlsson m.fl. (V) ett tillkännagivande om förenklad och förbättrad hjälpmedelsförskrivning. Enligt motionärerna bör staten ta ett större ansvar än i dag för att förskrivningen av hjälpmedel ska fungera bättre och bli mer likvärdig över landet.

Bengt Eliasson och Barbro Westerholm (båda FP) begär i motion 2014/15:1048 ett tillkännagivande om fritidshjälpmedel för personer med funktionsnedsättning. Enligt motionärerna varierar hjälpmedelstillgången mellan landsting. Därför bör landstingens förskrivning av fritidshjälpmedel ses över.

Kerstin Nilsson (S) begär i motion 2014/15:992 ett tillkännagivande om fritidshjälpmedel för personer med funktionsnedsättning. Alla personer med funktionsnedsättning bör enligt motionären få samma rätt till hjälpmedel för att utöva aktiviteter på fritiden eftersom det främjar deras fysiska och psykiska hälsostatus.

Bakgrund

Gällande ordning

Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade

Personkretsen i lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, förkortad LSS, framgår av 1 § och utgörs av följande tre grupper:

1. Personer med utvecklingsstörning, autism eller autismliknande tillstånd.
2. Personer med betydande och bestående begåvningsmässigt funktionshinder efter hjärnskada i vuxen ålder föranledd av yttre våld eller kroppslig sjukdom.
3. Personer med andra varaktiga fysiska eller psykiska funktionshinder som uppenbart inte beror på normalt åldrande, om de är stora och förorsakar betydande svårigheter i den dagliga livsföringen och därmed ett omfattande behov av stöd eller service.

De tio insatser som enligt 9 § LSS kan beviljas är

1. rådgivning och annat personligt stöd som ställer krav på särskild kunskap om problem och livsbetingelser för människor med stora och varaktiga funktionshinder
2. biträde av personlig assistent eller ekonomiskt stöd till skäligen kostnader för sådan assistans, till den del behovet av stöd inte täcks av beviljade assistanstimmar enligt 51 kap. socialförsäkringsbalken
3. ledsagarservice
4. biträde av kontaktperson
5. avlösarservice i hemmet
6. korttidsvistelse utanför det egna hemmet
7. korttidstillsyn för skolgång över tolv år utanför det egna hemmet i anslutning till skoldagen samt under lov
8. boende i familjehem eller bostad med särskild service för barn eller ungdomar som behöver bo utanför föräldrahemmet
9. bostad med särskild service för vuxna eller annan särskilt anpassad bostad för vuxna
10. daglig verksamhet för personer i yrkesverksam ålder som saknar förvärvsarbete och inte utbildar sig.

Personer som anges i 1 § har rätt till insatser i form av särskilt stöd och särskild service enligt 9 § 1–9, om de behöver sådan hjälp i sin livsföring och om deras behov inte tillgodoses på annat sätt. Personer som anges i 1 § 1 och 2 har, under samma förutsättningar, även rätt till insatser enligt 9 § 10 (7 § första stycket).

Landstingen ansvarar i huvudsak för insatser enligt punkt 1 och kommunerna för insatser enligt punkterna 2–10 (2 §).

Enligt 6 § LSS ska den enskilde i största möjliga utsträckning ges inflytande och medbestämmande över insatser som ges.

När åtgärder rör barn ska barnets bästa särskilt beaktas (6 a §).

Socialnämndens ansvar

Enligt 5 kap. 7 § socialtjänstlagen (2001:453) ska socialnämnden verka för att människor som av fysiska, psykiska eller andra skäl möter betydande svårigheter i sin livsföring får möjlighet att delta i samhällets gemenskap och att leva som andra. Socialnämnden ska medverka till att den enskilde får en meningsfull sysselsättning och får bo på ett sätt som är anpassat efter hans eller hennes behov av särskilt stöd. Kommunen ska vidare inrätta bostäder med särskild service för dem som till följd av sådana svårigheter som avses i första stycket behöver ett sådant boende.

Habiliteringsersättning

Vissa kommuner beslutar om att ge s.k. habiliteringsersättning till personer med funktionsnedsättning som deltar i daglig verksamhet. I t.ex. Stockholms kommun betalas habiliteringsersättning med 6,50 kronor per timme.

Personlig assistans

Med personlig assistans enligt 9 § 2 LSS avses personligt utformat stöd som ges av ett begränsat antal personer åt den som på grund av stora och varaktiga funktionshinder behöver hjälp med sin personliga hygien, måltider, att klä av och på sig, att kommunicera med andra eller annan hjälp som förutsätter ingående kunskaper om den funktionshindrade (grundläggande behov, 9 a § första stycket LSS).

Den som har behov av personlig assistans för sina grundläggande behov har även rätt till insatser enligt 9 § 2 för andra personliga behov om behoven inte tillgodoses på annat sätt (9 a § andra stycket LSS).

Assistansersättning regleras i 51 kap. socialförsäkringsbalken (2010:110). En försäkrad som omfattas av 51 kap. 1 § socialförsäkringsbalken kan för sin dagliga livsföring få assistansersättning för kostnader för sådan personlig assistans som avses i 9 a § LSS (51 kap. 2 § socialförsäkringsbalken). För rätt till assistansersättning krävs att den försäkrade behöver personlig assistans i genomsnitt mer än 20 timmar i veckan för sådana grundläggande behov som avses i 9 a § LSS (51 kap. 3 § socialförsäkringsbalken).

Rätten till assistansersättning ska enligt 51 kap. 12 § socialförsäkringsbalken omprövas sedan två år förflutit från senaste prövningen och vid väsentligt ändrade förhållanden.

Ledsagarservice

Av 9 § 3 LSS framgår att med insatser för särskilt stöd och service enligt lagen avses ledsagarservice. Av 2 § andra stycket LSS följer att varje kommun ska svara för insatsen ledsagarservice. I proposition 1992/93:159 om stöd och service till vissa funktionshindrade sägs att avsikten med insatsen ledsagarservice är att den enskilde ska få hjälp med att komma ut bland andra

människor, exempelvis genom ledsagning för besök hos vänner eller vid deltagande i kulturlivet (s. 178). Ledsagarservicen ska bryta den isolering som ofta blir följden av en omfattande funktionsnedsättning. Insatsen bör ha karaktären av personlig service och anpassas efter de individuella behoven.

Hjälpmedel

I hälso- och sjukvårdslagen (1982:763) anges att landstinget, och i vissa fall kommunerna, ska erbjuda hjälpmedel för personer med funktionsnedsättning. Landstinget och kommunen har även en skyldighet att erbjuda den enskilde habilitering och rehabilitering, inom vilket hjälpmedel kan vara en integrerad del. Ansvar för att tillhandahålla hjälpmedel för personer med funktionsnedsättning varierar över landet och även inom landstingen och kommunerna.

Bilstöd

En person med ett varaktigt funktionshinder kan ha rätt till bilstöd. Med varaktigt menas att funktionshindret ska vara bestående eller åtminstone kvarstå under hela bidragsperioden (dvs. nio år). Utöver ett varaktigt funktionshinder ställs det också krav på att funktionsnedsättningen ska medföra väsentliga svårigheter att förflytta sig på egen hand eller att anlita allmänna kommunikationer. Det ska vara funktionsnedsättningen, som kan vara av fysisk eller psykisk art, som ska ge upphov till förflyttnings-svårigheterna.

En person som uppfyller kriterierna ovan måste dessutom tillhöra någon av de fem bidragsgrupperna.

1. Personer under 65 år som behöver bilen för att kunna arbeta, genomgå arbetslivsinriktad utbildning eller genomgå rehabilitering med rehabiliteringsersättning eller aktivitetsstöd.
2. Personer under 65 år som tidigare beviljats bidrag i grupp 1, men nu får sjuk- eller aktivitetsersättning.
3. Personer mellan 18 och 49 år.
4. Förälder med funktionshinder som har och sammanbor med barn under 18 år och behöver bilen för att förflytta sig med barnet.
5. Förälder som har och sammanbor med barn som har ett funktionshinder och behöver bilen för att förflytta sig med barnet.

Försäkringskassan prövar därefter rätten till bilstöd, och den som anses uppfylla kriterierna för bilstöd har rätt till ett grundbidrag med högst 60 000 kronor. Vissa sökande uppfyller också kriterierna för att beviljas det inkomstprövade anskaffningsbidraget med som mest 40 000 kronor.

Det kan också bli aktuellt med ett anpassningsbidrag som utgår från en bedömning av brukarens funktionsbehov så att brukaren kan använda fordonet. Utöver själva stöden för att köpa och anpassa fordonet kan det i vissa fall även betalas ut bilstöd för körkortsutbildning samt för kostnader som uppstår i samband med utprovning och anpassning av fordonet. Samtliga bidrag i bilstödet är skattefria.

Tillkännagivande

Under 2012 beslutade riksdagen om ett tillkännagivande till regeringen om att utskottet är angeläget om att arbetet med frågan om den personliga assistansen påskyndas. Utskottet ansåg därför att Inspektionen för socialförsäkringen (ISF) skulle delredovisa sina slutsatser senast i december 2012. Därefter skulle regeringen skyndsamt återkomma till utskottet med en bedömning av delredovisningen och eventuella behov av åtgärder för att upprätthålla intentionerna i LSS. En slutredovisning av uppdraget skulle lämnas till Regeringskansliet senast i oktober 2014 (bet. 2011/12:SoU13, rskr. 2011/12:201).

I skrivelse 2014/15:75 redovisar regeringen de beslut som regeringen fattat med anledning av riksdagens beslut om tillkännagivanden. När det gäller skrivelse 2011/12:201 om behovsbedömning vid personlig assistans redovisar regeringen ISF:s uppdrag, som slutredovisades i oktober 2014. Regeringen uppger att den har för avsikt att återkomma till riksdagen i budgetpropositionen för 2016 med en redovisning av resultatet och regeringens bedömning av detta och de fortsatta åtgärder som regeringen bedömer behöver vidtas för att upprätthålla intentionerna i LSS. Regeringen uppger vidare att tillkännagivandet därigenom torde kunna avslutas.

Pågående arbete m.m.

Uppdrag hos Inspektionen för socialförsäkringen

ISF lämnade under hösten 2014 rapport 2014:19 Assistansersättning och kommunala stöd till personer med funktionsnedsättning. ISF hade haft i uppdrag att ta fram underlag för och bedöma orsakerna till utfallet av Försäkringskassans beslut om assistansersättning enligt 51 kap. socialförsäkringsbalken, såväl vid nybeviljande som vid tvåårsomprövning av sådana beslut, och till eventuella förändringar över tid. ISF uppger i rapporten att under den studerade perioden (2002–2013) ökade antalet avslag på ansökningar om personlig assistans samtidigt som orsakerna till avslag förändrades. Det blir vanligare att Försäkringskassan motiverar avslag med att personen inte omfattas av personkretsarna samtidigt som det blir mindre vanligt att orsaken till avslaget är att de grundläggande behoven i genomsnitt inte bedöms överstiga 20 timmar per vecka. Bland personer som får avslag på en ny ansökan om personlig assistans hade ungefär hälften insatser enligt LSS eller socialtjänstlagen året före avslag.

ISF konstaterar vidare att det finns flera samverkande orsaker till förändringarna av assistansersättningens utfall och utveckling. Det framstår enligt ISF som att RÅ 2009 ref. 57 har fått genomslag i Försäkringskassans bedömningar. Försäkringskassan har vidare sedan 2008 arbetat fram och infört ett behovsbedömningsinstrument som innebär en mer enhetlig och detaljerad bedömning av vart och ett av de grundläggande och övriga behoven.

ISF har vidare i rapporten visat att antalet beviljade timmar för personlig assistans har ökat under den studerade perioden, såväl vid nya beviljanden som

vid omprövning. Det gäller både för grundläggande och övriga behov samt för extra stöd såsom dubbel assistans. Förtydligande av rättspraxis och tillämpning har enligt ISF lett till en mer enhetlig bedömning av de grundläggande behoven, medan övriga behov i högre grad bedöms utifrån den beskrivning av behoven som görs i ansökan och under utredningen av ärendet. ISF uppger att lagstiftaren bör överväga hur ambitionen om delaktighet och ökad kostnadsutveckling ska balanseras.

ISF har även funnit att det främst är de som tillhör personkrets 3 som påverkas av förändringar i utfall av beslut om assistansersättning under den studerade perioden. Det är bland personer som tillhör personkrets 3 som flest får rätten till assistansersättning indragen. Samtidigt minskade andelen nybeviljade i personkrets 3 under alla studerade år utom 2013. Personkrets 3 är den enda personkretsen där tillhörighet inte bygger på diagnos, utan på svårigheter med den dagliga livsföringen till följd av en varaktig och omfattande funktionsnedsättning. Samtidigt är det enligt ISF rimligt att fundera över om inte själva behovet av stöd till följd av en omfattande och varaktig funktionsnedsättning, snarare än en diagnos i sig, borde ligga till grund för att över huvud taget omfattas av rätten till personlig assistans eller assistansersättning. Lagstiftaren borde enligt ISF därför se över om personkretsindelningen fortfarande fyller sin funktion eller om det kan vara aktuellt att i stället grunda personkretstillhörigheten på en bedömning av funktionsbehovet.

Den sammantagna bilden är enligt ISF att de som är i störst behov av stöd också är de som beviljas assistansersättning. De flesta som får sin assistansersättning indragen beviljas stöd från kommunen året efter indragningen. Det finns dock ett fåtal personer som varken får insatser enligt socialtjänstlagen eller LSS efter att de fått sin assistansersättning indragen. I många fall är det dock ett förväntat utfall eftersom orsaken till indragningen är av sådan art att personen inte vill eller ska ha rätt till assistansersättning. Bland dem som får avslag på ansökan om assistansersättning finns personer som inte omfattas av personkretsarna för att beviljas assistansersättning eller insatser enligt LSS.

ISF har även i uppdrag att följa upp och analysera effekterna av nya regler som ska motverka felaktigheter, brottslighet och överutnyttjande inom personlig assistans och assistansersättning (prop. 2012/13:1, bet. 2012/13:SoU1, rskr. 2012/13:115). I uppdraget ingår även att följa upp de åtgärder som Försäkringskassan genomfört för att utveckla sin styrning och organisation i syfte att effektivisera handläggningen och kontrollen av ärenden inom assistansersättningen. ISF ska vidare bedöma om det finns behov av kompletterande åtgärder. Uppdraget ska delredovisas senast den 15 december 2015 och slutredovisas till regeringen senast den 15 december 2017.

Socialstyrelsen

Socialstyrelsens uppdrag om ledsagarservice skulle ha redovisats i februari 2015, men tiden har förlängts till slutet av mars 2015. Socialstyrelsen har även fått i tilläggsuppdrag att bl.a. undersöka personlig assistans, och det uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet senast den 1 december 2015.

Socialstyrelsen har också ett regeringsuppdrag inom hjälpmedelsområdet som ska slutredovisas den 1 oktober 2015.

Sysselsättning och daglig verksamhet

Enligt LSS är en av insatserna som kan beviljas daglig verksamhet. I budgetpropositionen för 2015 uppger regeringen att sysselsättningsgraden för personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga har ökat. Kvinnor har fortfarande en lägre sysselsättningsgrad än män. Enligt regeringen behöver fler kvinnor och män med funktionsnedsättning ges tillträde till arbetsmarknaden. Kvinnor och män med funktionsnedsättning ska enligt regeringen ges jämlika möjligheter att delta och bidra på arbetsmarknaden. Insatserna som kan bidra till att öka möjligheten till arbete för personer med funktionsnedsättning behöver förbättras och effektiviseras. Därför bör enligt regeringen den offentliga sektorn ta ett större ansvar för att skapa arbetstillfällen för kvinnor och män med en funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga. Det är angeläget att fler myndigheter tar emot praktikanter. Regeringen avser att se över förutsättningarna för att förstärka möjligheterna till arbete och sysselsättning utifrån bl.a. Funkautredningens förslag och den danska modellen med ”fleksjobb”. Det redogörs för de danska ”fleksjobben” i SOU 2012:31 Sänkta trösklar – högt i tak. Arbete, utveckling, trygghet.

Ett reformerat bilstöd, Ds 2015:9

När det gäller bilstöd har departementspromemorian Ett reformerat bilstöd (Ds 2015:9) nyligen skickats ut på remiss med svarstid till den 31 maj 2015. Promemorian omfattar bl.a. en översyn av regler och tillämpning av förmånerna bilstöd till personer med funktionsnedsättning. Inom ramen för översynen skulle en bedömning göras av hur en mer ändamålsenlig och effektiv ordning för anpassningsbidraget kan åstadkommas. Promemorian konstaterar att bilstödet regelverk är omfattande och krångligt, vilket innebär att reglerna är administrativt betungande och kan upplevas som orättvisa. Förslagen går ut på att omfördela stödet till inköp av bil så att det i högre grad riktas till dem som har bristande ekonomiska förutsättningar för inköp av bil. Vidare föreslås att regler införs som ska leda till ett bättre bilval och färre eftermonteringar. Detta ska leda till att medlen inom bilstödet ska kunna användas på ett mer effektivt sätt. Genom sådana förslag kan kostnadsökningen för anpassningsbidraget begränsas samtidigt som kvaliteten bibehålls eller förbättras. Förslagen förväntas medföra en minskning av antalet ändringar av bilens originalutförande och väntas därmed också bli gynnsamma ur drifts- och trafiksäkerhetssynpunkt. Vidare föreslås att det förs in en bestämmelse om att den försäkrade inför Försäkringskassans bedömning av anpassningsbidragets storlek ska skicka in kostnadsförslag från en utförare som gör anpassningar av aktuellt slag. Det föreslås också ett införande av bestämmelser som förtydligar vad som avses med ett lämpligt fordon. Vidare bör det i socialförsäkringsbalken införas en bestämmelse om att en kontroll

ska göras av om utförda anpassningar fungerar för den försäkrade på ett trafiksäkert sätt (funktionskontroll). De föreslagna författningsändringarna ska enligt promemorian träda i kraft den 1 juli 2016. Regeringen uppger i budgetpropositionen för 2015 att avsikten är att under 2015 lämna en proposition till riksdagen om ändrade regler i bilstödet.

Försäkringskassan

Försäkringskassan har påbörjat förändringar med sitt arbetssätt för att det ska bli enklare, tryggare och mer förutsägbart för personer med funktionsnedsättning eller för en förälder till ett barn med funktionsnedsättning. Utvecklingsarbetet går under benämningen En enklare vardag. Enligt Försäkringskassan är målet att minska krånglet för personer som har kontakter med Försäkringskassan. De som har störst behov av stöd ska erbjudas en kontaktperson hos Försäkringskassan. Kontaktpersonen har ansvar för att samordna alla kontakter med Försäkringskassan. Många som har en ersättning på grund av sin funktionsnedsättning har enligt Försäkringskassan ofta flera andra ersättningar och många kontakter med Försäkringskassan. Nu fokuserar Försäkringskassan på att underlätta dessa individers livssituation och vardag.

I budgetpropositionen för 2015 uppger regeringen att Försäkringskassans hantering av assistansersättningen måste hålla hög kvalitet och vara rättssäker så att brukarna inte riskerar indragningar vid t.ex. tvåårsomprövningar på grund av tidigare bristfälliga utredningar. Fortsatta analyser och insatser kan enligt regeringen behöva övervägas för att säkerställa reformens ändamålsenlighet och långsiktiga hållbarhet. Försäkringskassan har till regeringen redovisat åtgärder för att säkerställa en bättre kontroll och en mer rättssäker hantering av assistansersättningen, vilket även inkluderar förslag på lagändringar. Försäkringskassan uppger på sin hemsida att en ny produktionsprocess, Processen för att utreda och besluta om assistansersättning, infördes i september 2012. I produktionsprocessen beskrivs vilka förebyggande kontroller som görs i den ordinarie förmånshandläggningen, vilket ytterst handlar om att rätt beslut ska fattas och att rätt ersättning ska betalas ut. Vidare har Försäkringskassan tagit fram ett behovsbedömningsstöd för personlig assistans.

Statens Kommuner och Landsting

Statens Kommuner och Landsting (SKL) har i samarbete med Socialstyrelsen sammanställt Öppna jämförelser–Stöd till personer med funktionsnedsättning 2014. Resultatet visar att den enskilde i nästan samtliga kommuner i Sverige kan välja vem som ska vara ledsagare. Majoriteten av kommunerna betalar för ledsagarens omkostnad.

Tillgång till hjälpmedel

I fråga om tillgången till hjälpmedel uppger regeringen i budgetpropositionen för 2015 att det varierar stort över landet, liksom regler och avgifter. Regeringen vill arbeta för en mer likvärdig tillgång till hjälpmedel över landet och minskade skillnader i avgifter och regelverk. Regeringen uppger därför

inleda ett arbete för att ta fram ett nationellt regelverk och ett samlat huvudmannaskap för hjälpmedel. Vidare avser regeringen att ge Socialstyrelsen i uppdrag att kartlägga tillgången till hjälpmedel samt de regler och avgifter som tillämpas inom hjälpmedelsområdet. Kartläggningen bör enligt regeringen även omfatta användningen av hjälpmedel inom olika delar av vården och omsorgen samt barns tillgång till hjälpmedel. En analys bör göras av utbudet samt om den kompetens och kunskap som finns om hjälpmedel är adekvat och tillräcklig hos förskrivare och andra relevanta yrkesgrupper.

Enligt regeringen är det vidare positivt att ge den enskilde mer inflytande över valet av hjälpmedel eftersom det skapar bättre förutsättningar att möta den enskildes behov och önskemål. Regeringen anser dock att det finns anledning att göra en mer noggrann utvärdering och konsekvensanalys av verksamheten med fritt val av hjälpmedel. Bland annat bör konsekvenserna för den enskilde belysas. Regeringen uppger vidare att den förra regeringen gav Socialstyrelsen i uppdrag att under 2014 på olika sätt stödja utvecklingen mot ett ökat inflytande för den enskilde i valet av hjälpmedel. De delar av dessa främjandeåtgärder som handlar om att stimulera framväxten av fritt val av hjälpmedel med s.k. eget ägande bör enligt regeringen anstå i avvaktan på en mer genomgripande analys av konsekvenserna med detta system.

Tidigare behandling

Utskottet behandlade i betänkande 2013/14:SoU7 Funktionshindersfrågor bl.a. motionsyrkanden om sysselsättning för personer med funktionsnedsättning. Utskottet uttalade då att det är synnerligen viktigt att personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga får det stöd de behöver för att kunna finna, få och behålla ett arbete. Utskottet konstaterade att regeringen hade vidtagit flera åtgärder på området, bl.a. hade det totala antalet subventionerade anställningar ökat. Mot den bakgrunden ansåg utskottet att riksdagen inte borde ta något initiativ och avstyrkte motionerna. Utskottet behandlade även motionsyrkanden om daglig verksamhet enligt LSS och hänvisade till en vägledning framtagen av Socialstyrelsen för hur den dagliga verksamheten enligt LSS kan utformas så att den grupp som står nära arbetsmarknaden får ökad möjlighet till arbete och ansåg att riksdagen inte behövde ta något initiativ samt avstyrkte motionen.

När det gäller yrkanden om rätt till meningsfull och utvecklande sysselsättning för personkrets 3 behandlade utskottet ett sådant yrkande förenklat i betänkande 2013/14:SoU7 och hänvisade till tidigare prövningar.

Ett motionsyrkande om att värna LSS som en rättighetslag behandlades också i betänkande 2013/14:SoU7. Utskottet anförde då att en väl fungerande tillsyn är en del av det ramverk som krävs för att säkerställa att LSS tillämpas så att lagens syften och mål uppnås. Därmed avstyrkte utskottet motionen.

Även yrkanden om behovsbedömningen vid personlig assistans behandlades i betänkande 2013/14:SoU7. Utskottet hänvisade då även till tidigare behandling i betänkande 2011/12:SoU13 Funktionshindersfrågor.

Med hänsyn till det omfattande arbete som pågick avstyrkte utskottet motionsyrkandena.

Betänkande 2013/14:SoU7 behandlade också yrkanden om olika aspekter på ledsagarservice och hänvisade bl.a. till att Socialstyrelsen hade i uppdrag att kartlägga bl.a. insatsen ledsagarservice och att uppdraget skulle redovisas senast den 15 februari 2015. Vidare förutsatte utskottet att Socialstyrelsen skulle återkomma till regeringen med förslag på åtgärder som kan bidra till ökad likvärdighet mellan kommunerna och ökad rättssäkerhet för den enskilde och avstyrkte respektive ansåg motioner med sådant innehåll tillgodosedda.

Utskottet har även tidigare behandlat yrkanden om betalningsansvar för personer som bor i ett särskilt boende enligt LSS, senast i betänkande 2013/14:SoU7, och anförde då att riksdagen inte borde ta något initiativ och avstyrkte motionerna.

Fritidshjälpmedel behandlade utskottet bl.a. yrkanden om i betänkande 2013/14:SoU19 Mer inflytande för den enskilde i valet av hjälpmedel. Utskottet avstyrkte motionsyrkanden med hänsyn till det pågående aktiva arbetet på hjälpmedelsområdet och utgick vidare från att regeringen noga följde frågorna och vidtar de åtgärder som behövs. Något tillkännagivande från riksdagens sida behövdes inte enligt utskottet.

Utskottets ställningstagande

När det gäller regelverken för personlig assistans och tillämpningen av desamma noterar utskottet att regeringen har för avsikt att återkomma till riksdagen i budgetpropositionen för 2016 med en redovisning av resultatet av bl.a. ISF:s rapport och regeringens bedömning av detta och de fortsatta åtgärder regeringen bedömer behöver vidtas för att upprätthålla intentionerna i LSS. Utskottet anser att regeringens redovisning bör avvaktas och ser fram emot budgetpropositionens överlämnande i september 2015. Motionerna 2014/15:2103 (SD), 2014/15:1614 (FP) och 2014/15:1143 (S) avstyrks med det anförda. Utskottet förutsätter att även frågor om avgifter och kostnader ses över. Motionerna 2014/15:791 (FP) och 2014/15:1869 (KD) avstyrks. Även motion 2014/15:2991 yrkande 1 (KD) avstyrks med det anförda.

När det gäller yrkandet om rätt till en personlig tjänsteman på Försäkringskassan konstaterar utskottet att Försäkringskassans arbete En enklare vardag bl.a. innefattar en kontaktperson på Försäkringskassan för de som har störst behov av stöd. Utskottet finner därmed att det saknas anledning att föreslå ett tillkännagivande om personliga tjänstemän. Motion 2014/15:2452 yrkande 3 (C) avstyrks.

Personer som är berättigade till färre än 20 timmar assistans per vecka ska enligt 6 § LSS, liksom andra insatsberättigade, i största möjliga utsträckning ges inflytande och medbestämmande över de insatser som ges. Av 3 kap. 5 § socialtjänstlagen (2001:453) framgår att socialnämndens insatser för den enskilde ska utformas och genomföras tillsammans med honom eller henne och vid behov i samverkan med andra samhällsorgan och med organisationer

och andra föreningar. Utskottet konstaterar att det finns en rätt till inflytande och medbestämmande över de insatser som ges. Utskottet förutsätter att regeringen återkommer i frågan om behov skulle anses finnas. Utskottet är inte nu berett att ställa sig bakom motionsyrkandet om tillkännagivanden i frågan. Motion 2014/15:2452 yrkande 1 (C) avstyrks.

Utskottet noterar att Socialstyrelsens uppdrag om insatsen ledsagarservice enligt LSS har utökats och därmed förlängts. Utskottet noterar också att det sedan 2010 genomförs öppna jämförelser inom området stöd till personer med funktionsnedsättning. Sedan 2012 jämförs stöd som ges enligt LSS. Med hänsyn till dessa pågående arbeten anser utskottet att det saknas skäl att nu föreslå ett tillkännagivande. Av anförda skäl avstyrks motionerna 2014/15:251 (SD), 2014/15:1866 (KD) och 2014/15:770 (S).

Mot bakgrund av det omfattande arbete som pågår när det gäller handläggning av och omprövning av assistansersättning anser utskottet att resultatet av uppdragen hos bl.a. ISF bör avvaktas. Motionerna 2014/15:2917 (SD) och 2014/15:2452 (C) yrkande 2 avstyrks.

När det gäller bilstöd noterar utskottet att regeringen nyligen har skickat ut departementspromemorian Ett reformerat bilstöd (Ds 2015:9) på remiss, och regeringen har aviserat att den under 2015 lämnar en proposition till riksdagen om förändrade regler i bilstödet. Enligt utskottet bör regeringens förslag avvaktas. Motion 2014/15:1864 (KD) avstyrks därför.

Utskottet vill särskilt framhålla vikten av att personer med en funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga erbjuds sysselsättning. Det är enligt utskottet viktigt att så många som möjligt får sysselsättning och får känna sig betydelsefulla. Utskottet ser fram emot regeringens ovan redovisade arbete med att förstärka möjligheten till arbete och sysselsättning och utgår från att regeringen agerar skyndsamt. Mot denna bakgrund får motionerna 2014/15:2421 (M), 2014/15:254 (V) yrkande 2 och 2014/15:993 (S) anses delvis tillgodosedda och avstyrks därmed.

Utskottet noterar att den s.k. habiliteringsersättningen främst är en kommunal angelägenhet. Då regeringen framhållit vikten av ökad sysselsättning för personer med funktionsnedsättning och aviserat en översyn förutsätter utskottet att regeringen, om den anser att det behövs, även ser över ersättningen för sysselsättning och daglig verksamhet. Utskottet är därför inte berett att föreslå ett tillkännagivande med anledning av motion 2014/15:1154 (S). Motionen avstyrks därför.

Utskottet ser fram emot resultatet av regeringens analys när det gäller hjälpmedel. Med hänsyn till regeringens aviserade uppdrag anser utskottet att det saknas anledning att föreslå något tillkännagivande om hjälpmedel för personer med funktionsnedsättning eller om regler och avgifter. Motionerna 2014/15:1048 (FP) och 2014/15:992 (S) får anses delvis tillgodosedda och avstyrks. Även motion 2014/15:254 (V) yrkande 3 avstyrks med det anförda.

Glasögon till barn

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motioner om glasögon till barn.
Jämför särskilt yttrande (KD).

Motionerna

I motion 2014/15:2043 begär Isak From m.fl. (S) ett tillkännagivande om betydelsen av subvention av glasögon under skoltiden. Landstingen kan ge bidrag till familjer med barn som behöver glasögon, vilket medför stora variationer i landet och inte beror på behov utan bostadsort. Enligt motionären måste detta ändas.

Även Ann-Christin Ahlberg och Petter Löberg (båda S) begär i motion 2014/15:2052 ett tillkännagivande om glasögon till barn. Alla barn som behöver glasögon ska enligt motionärerna ha rätt till det oavsett var i landet de bor.

Carina Herrstedt (SD) begär i motion 2014/15:2102 ett tillkännagivande om barns rätt till glasögon. Enligt motionären bör det införas en möjlighet till kostnadsfria glasögon en gång om året till alla barn med synfel upp till 19 års ålder.

Bakgrund

Gällande rätt

Landstingen har ansvar för att ge personer med funktionsnedsättning hjälpmedel. Ansvaret regleras i hälso- och sjukvårdslagen (1982:763), förkortad HSL. Enligt 3 b § HSL är landstingen skyldiga att erbjuda rehabilitering, habilitering och hjälpmedel för personer som är bosatta i landstinget eller kvarskrivna eller stadigvarande vistas där.

Genomfört arbete m.m.

Stockholms läns landsting införde glasögonbidrag under sommaren 2014 för barn t.o.m. tioårsdagen. Majblommans Riksförbund kom med en kartläggning av landstingens stöd till glasögon för barn den 18 juni 2014. Enligt Majblommans rapport lämnar nu alla landsting bidrag till glasögon för barn åtminstone upp till sju års ålder.

Regeringen anger i 2015 års ekonomiska vårproposition (prop. 2014/15:100) att det i dag råder stora skillnader i landstingens bidragsgivning för standardglasögon till barn och unga. Alla landsting ger bidrag till standardglasögon eller kontaktlinser efter recept av ögonläkare till barn i åldern 0–7 år. Det är dock enligt regeringen få landsting som ger bidrag för glasögon till barn och unga över 8 år och subventionsgraderna varierar. Regeringen avser att från och med 2016 avsätta 120 miljoner kronor per år för

att även barn och unga i åldern 8–19 år ska få bidrag för glasögon på motsvarande sätt som barn i åldern 0–7 år.

Tidigare behandling

Motionsyrkanden om glasögon för barn behandlades av utskottet i betänkande 2013/14:SoU7 Funktionshindersfrågor, då utskottet framhöll att yrkanden har behandlats även i tidigare betänkande 2011/12:SoU13 Funktionshindersfrågor. Utskottet konstaterade i 2013/14:SoU7 att Socialstyrelsens kartläggning av landstingens bidragsgivning för glasögon till barn och unga visade stora skillnader men att det endast var Stockholms läns landsting som inte gav något bidrag alls till barn i åldern 0–7 år samt att Stockholms läns landsting skulle införa glasögonbidrag för barn under 2014. Eftersom Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering (IFAU) undersökte möjligheten att använda sitt datamaterial för att bl.a. se om landstingens bidrag till glasögon har någon effekt på skolresultat förutsatte utskottet att skillnaden mellan landstingen skulle uppmärksammas och bli föremål för diskussion inom SKL. Därför borde riksdagen inte ta något initiativ och motionerna avstyrktes.

Utskottets ställningstagande

Enligt gällande ordning är respektive landsting ansvarigt för bidragsgivning för glasögon till barn och unga. Regeringen har i prop. 2014/15:100 2015 års vårproposition aviserat att regeringen från och med 2016 avser att avsätta 120 miljoner kronor per år för att även barn och unga i åldern 8–19 år ska få bidrag för glasögon på motsvarande sätt som barn i åldern 0–7 år. Eftersom alla landsting numera lämnar bidrag för glasögon åt barn och unga och regeringen har aviserat förändringar på området är utskottet inte berett att föreslå ett tillkännagivande. Mot denna bakgrund avstyrks motionerna 2014/15:2043 (S), 2014/15:2052 (S) och 2014/15:2102 (SD).

Reservationer

1. **Kvalitetssäkring och kompetensutveckling, punkt 3 (V)**

av Maj Karlsson (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2014/15:254 av Maj Karlsson m.fl. (V) yrkande 1 och

avslår motion

2014/15:361 av Lotta Finstorp (M).

Ställningstagande

Det finns ett behov av kompetensutveckling inom funktionshindersomsorgen. Området behöver en långsiktig satsning på kompetenshöjning eftersom personalen ofta saknar utbildning om funktionsnedsättningar. Regeringen bör se över frågan.

2. **Personlig assistans, punkt 6 (SD)**

av Christina Östberg (SD) och Carina Herrstedt (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2014/15:1614 av Bengt Eliasson (FP),

2014/15:2103 av Carina Herrstedt (SD) och

2014/15:2452 av Anders W Jonsson (C) yrkande 1 och

avslår motionerna

2014/15:1143 av Monica Haider och Tomas Eneroth (S) och

2014/15:2452 av Anders W Jonsson (C) yrkande 3.

Ställningstagande

Tillämpningen vid prövningen av rätten till personlig assistans behöver förändras. Bedömningen av vad som är grundläggande behov är för hård och medför att många som behöver assistans inte får det eller förlorar rätten vid omprövning av beslutet.

Vidare finns det ett behov av att i lag förtydliga rätten till assistansersättning för att Sverige ska leva upp till FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. En strikt tolkning av de grundläggande behoven går stick i stäv med FN-konventionen, och därför måste grundläggande behov definieras tydligare.

Personer som är berättigade till färre än 20 timmar assistans per vecka bör ges rätt att välja utförare. Långt ifrån alla kommuner erbjuder brukaren möjlighet att välja utövare, vilket bör ändras så att alla har samma valmöjlighet. Regeringen bör se över dessa frågor.

3. Personlig assistans, punkt 6 (C)

av Anders W Jonsson (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2014/15:2452 av Anders W Jonsson (C) yrkandena 1 och 3 samt

avslår motionerna

2014/15:1143 av Monica Haider och Tomas Eneroth (S),

2014/15:1614 av Bengt Eliasson (FP) och

2014/15:2103 av Carina Herrstedt (SD).

Ställningstagande

Personer som är berättigade till färre än 20 timmar assistans per vecka bör ges rätt att välja utförare. Långt ifrån alla kommuner erbjuder brukaren möjlighet att välja utövare, vilket bör ändras så att alla har samma valmöjlighet. Det måste vidare säkerställas att personer som är assistansberättigade har rätt till en personlig tjänsteman på Försäkringskassan. Assistansberättigade personer har rätt till en personlig tjänsteman på Försäkringskassan, men det tillämpas inte alltid i praktiken, varför kravet på Försäkringskassan måste förtydligas. Regeringen bör se över dessa frågor.

4. Personlig assistans, punkt 6 (FP)

av Barbro Westerholm (FP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2014/15:1614 av Bengt Eliasson (FP) och
avslår motionerna
2014/15:1143 av Monica Haider och Tomas Eneroth (S),
2014/15:2103 av Carina Herrstedt (SD) och
2014/15:2452 av Anders W Jonsson (C) yrkandena 1 och 3.

Ställningstagande

Rätten till assistansersättning bör förtydligas i lag för att Sverige ska leva upp till FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. En strikt tolkning av de grundläggande behoven går stick i stäv med FN-konventionen, och därför måste grundläggande behov definieras tydligare. Regeringen bör se över frågan.

5. Ledsagning, råd och stöd m.m., punkt 7 (SD)

av Christina Östberg (SD) och Carina Herrstedt (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion
2014/15:251 av Per Ramhorn (SD) och
avslår motionerna
2014/15:770 av Shadiye Heydari (S) och
2014/15:1866 av Penilla Gunther (KD).

Ställningstagande

Det behövs gemensamma nationella riktlinjer för transport av brukare enligt LSS. Det är stora skillnader mellan olika kommuners regler om användande av egen bil eller brukares bil vid transport av brukare, eftersom vissa kommuner tillåter det och vissa inte tillåter det. De olika reglerna medför ojämlikhet mellan brukare. Regeringen bör se över frågan.

6. Boende enligt LSS, punkt 8 (FP)

av Barbro Westerholm (FP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2014/15:791 av Emma Carlsson Löfdahl (FP) och
avslår motion
2014/15:1869 av Penilla Gunther (KD).

Ställningstagande

Betalningsansvaret för personer som bor i ett särskilt boende enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade behöver klargöras. Det är tydligt att det är hemkommunen som ska betala för hälso- och sjukvård för de som bor i ett särskilt boende även om boendet ligger i en annan kommun. Detta medför onödiga diskussioner där enskilda hamnar i kläm. Regeringen bör se över frågan.

7. Omprövning av beslut om personlig assistans, punkt 9 (SD) av Christina Östberg (SD) och Carina Herrstedt (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2014/15:2452 av Anders W Jonsson (C) yrkande 2 och

2014/15:2917 av Hanna Wigh (SD).

Ställningstagande

Tvåårsomprövningen av assistansersättning enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade bör avskaffas och ersättas med individuell omprövning. Många upplever en onödig stress i samband med omprövning, och det vore bättre med en mer individuell och flexibel omprövningsperiod beroende på hälsotillståndets utveckling. Regeringen bör se över frågan och återkomma med förslag.

8. Omprövning av beslut om personlig assistans, punkt 9 (C) av Anders W Jonsson (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2014/15:2452 av Anders W Jonsson (C) yrkande 2 och

bifaller delvis motion

2014/15:2917 av Hanna Wigh (SD).

Ställningstagande

Tvåårsomprövningen av assistansersättning för personer som har en oförändrad funktionsnedsättning sedan tidigare omprövning bör tas bort. För personer vars hälsotillstånd inte förändras bör systemet förenklas genom att man tar bort omprövningen. Regeringen bör se över frågan.

9. Daglig verksamhet och sysselsättning, punkt 11 (V)

av Maj Karlsson (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2014/15:254 av Maj Karlsson m.fl. (V) yrkande 2 och avslår motionerna 2014/15:993 av Kerstin Nilsson (S), 2014/15:1154 av Tomas Eneroth och Monica Haider (S) och 2014/15:2421 av Finn Bengtsson (M).

Ställningstagande

Den dagliga verksamheten behöver moderniseras och utvecklas för att passa fler och möjliggöra övergång till arbete med t.ex. lönebidrag. Det måste vara möjligt att pröva på olika former av daglig verksamhet och att få välja den dagliga verksamhet man själv är intresserad av. Regeringen bör se över frågan.

10. Hjälpmedel, punkt 12 (SD, FP)

av Barbro Westerholm (FP), Christina Östberg (SD) och Carina Herrstedt (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2014/15:1048 av Bengt Eliasson och Barbro Westerholm (FP) och avslår motionerna 2014/15:254 av Maj Karlsson m.fl. (V) yrkande 3 och 2014/15:992 av Kerstin Nilsson (S).

Ställningstagande

Hjälpmedelstillgången för personer med funktionsnedsättning varierar mellan landsting. Därför bör landstingens förskrivning av fritidshjälpmedel ses över. Regeringen bör se över frågan.

11. Hjälpmedel, punkt 12 (V)

av Maj Karlsson (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2014/15:254 av Maj Karlsson m.fl. (V) yrkande 3 och avslår motionerna

2014/15:992 av Kerstin Nilsson (S) och

2014/15:1048 av Bengt Eliasson och Barbro Westerholm (FP).

Ställningstagande

Det finns ett behov av en förenklad och förbättrad hjälpmedelsförskrivning. Staten bör ta ett större ansvar än i dag för att förskrivningen av hjälpmedel ska fungera bättre och bli mer likvärdig över landet. Regeringen bör se över frågan.

Särskilt yttrande

Glasögon för barn, punkt 13 (KD)

Emma Henriksson (KD) anför:

Glasögon till barn och unga är ett hjälpmedel. Tillhandahållandet av ett hjälpmedel är en viktig del av hälso- och sjukvården, och enligt hälso- och sjukvårdslagen (1982:763) är det landstingens ansvar att erbjuda dem som är bosatta inom landstinget bl.a. hjälpmedel. Hjälpmedel i form av glasögon till barn och unga är således en fråga för sjukvårdshuvudmännen och inte för staten. Kristdemokraterna har på lokal nivå verkat för att alla landsting ska tillhandahålla glasögonbidrag för barn och är glada att nu kunna konstatera att alla landsting gör det i någon form.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden 2014/15

2014/15:251 av Per Ramhorn (SD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om gemensamma nationella riktlinjer för transport av brukare enligt LSS.

2014/15:254 av Maj Karlsson m.fl. (V):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av kompetensutveckling inom funktionshinderomsorgen.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om utveckling av daglig verksamhet och sysselsättning.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om förenklad och förbättrad hjälpmedelsförskrivning.

2014/15:361 av Lotta Finstorp (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att kvalitetssäkra personlig assistans.

2014/15:770 av Shadiye Heydari (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att överväga att se över LSS och avgifterna för ledsagning för att garantera alla ett värdigt liv.

2014/15:791 av Emma Carlsson Löfdahl (FP):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att klargöra betalningsansvaret för personer som bor i särskilt boende enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS).

2014/15:939 av Adnan Dibrani (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning.

2014/15:949 av Shadiye Heydari (S):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att barn som har föräldrar med funktionsvariationer, som är i behov av bistånd, bidrag, insatser och stöd för att kunna utföra

- omvårdnad och sitt tydligt lagstadgade föräldraansvar, ska ha samma rätt som alla andra barn.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att föräldrar med funktionsvariationer, som är i behov av bistånd, bidrag, insatser och stöd för att kunna utföra omvårdnad och sitt tydligt lagstadgade föräldraansvar, ska ha samma rätt, skyldighet och möjlighet som andra föräldrar har.
  3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över möjligheten för att barns rätt till omvårdnad av föräldrar med funktionsvariationer skrivs in i de lagar som styr dessa bistånd, bidrag, insatser och stöd hos socialtjänsten och Försäkringskassan.

2014/15:992 av Kerstin Nilsson (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om fritidshjälpmedel för personer med funktionsnedsättning.

2014/15:993 av Kerstin Nilsson (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över möjligheten att ge personkrets 3 enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) rätt till meningsfull och utvecklande sysselsättning.

2014/15:1048 av Bengt Eliasson och Barbro Westerholm (FP):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om fritidshjälpmedel för personer med funktionsnedsättning.

2014/15:1143 av Monica Haider och Tomas Eneroth (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS).

2014/15:1154 av Tomas Eneroth och Monica Haider (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en kartläggning av habiliteringsersättningen.

2014/15:1614 av Bengt Eliasson (FP):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av att i lag förtydliga rätten till assistansersättning för att kunna leva upp till FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning.

2014/15:1695 av Désirée Pethrus (KD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om vikten av ett verkligt paradigmskifte från patient till medborgare i Sverige.

2014/15:1864 av Penilla Gunther (KD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ändra tidsgränsen för ansökan om bilstöd för personer med funktionsnedsättning och att ta bort kravet på jämförbara offerter på bilar.

2014/15:1866 av Penilla Gunther (KD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att insatsen råd och stöd enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) bör utvecklas.

2014/15:1869 av Penilla Gunther (KD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda skyldigheten för kommunerna att säkerställa att ingen får merkostnader på grund av sin funktionsnedsättning till följd av hyressättningen i LSS-bostäder.

2014/15:2043 av Isak From m.fl. (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om betydelsen av subvention av glasögon under skoltiden.

2014/15:2052 av Ann-Christin Ahlberg och Petter Löberg (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om glasögon till barn.

2014/15:2102 av Carina Herrstedt (SD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om barns rätt till glasögon.

2014/15:2103 av Carina Herrstedt (SD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av en förändrad tillämpning vid prövningen av rätten till personlig assistans.

2014/15:2421 av Finn Bengtsson (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om rätten till utökad stöd för unga med fysiska

funktionsnedsättningar att få rätt till sysselsättning i enlighet med LSS intentioner.

2014/15:2452 av Anders W Jonsson (C):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att personer som är berättigade till mindre än 20 timmar assistans per vecka ges rätt att välja utförare.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att avskaffa tvåårsomprövningarna av assistansersättning för personer som har en oförändrad funktionsnedsättning sedan tidigare omprövning.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att säkerställa att personer som är assistansberättigade enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) har rätt till en personlig tjänsteman från Försäkringskassan.

2014/15:2500 av Eva Lohman (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över hur stödet till hörselinstruktörer kan bli bättre och hur hörselinstruktörerna kan nå ut till fler.

2014/15:2917 av Hanna Wigh (SD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att tvåårsomprövningen av assistansersättning enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) avskaffas och ersätts med individuell omprövning.

2014/15:2991 av Annika Eclund (KD):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att värna LSS som en rättighetslag.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av att öka kunskapen om dolda funktionsnedsättningar.